

NOTITIE | Beoordelingskader proces impactrapportage bij beeldmerken op voeding

Geldend bij de volgende beoordelingsronde
keurmerken voeding (2024/2025)

December 2023

Aan deze notitie kunnen geen rechten worden ontleend.

Judith Brouwer - senior onderzoeker
Paulien van der Geest - strategisch communicatieadviseur

NOTITIE | Beoordelingskader proces impactrapportage bij beeldmerken op voeding

Voor u ligt een notitie over hoe Milieu Centraal kan beoordelen of een keurmerk voldoende rapporteert over haar impact. Het beoordelingskader (zie pagina 4) is tot stand gekomen na vooronderzoek door Milieu Centraal, en bespreking van een voorstel van Milieu Centraal in een rondetafelsessie. Bij de rondetafelsessie waren experts aanwezig van CLM, Louis Bolk Instituut, The Terrace, WUR/WEcR, Impact Institute, Schuttelaar & Partners, NVWA, Stichting Questionmark en Solidaridad en het ministerie van LNV was aanwezig als subsidieverlener. De inbreng van de experts (tijdens de rondetafelsessie en nagestuurd) is verwerkt in onderstaande. Milieu Centraal heeft de conceptnotities ook gepresenteerd aan geïnteresseerde keurmerkhouders. Reacties van keurmerkhouders zijn ook overwogen en verwerkt indien relevant.

DISCLAIMER: Dit kader is met grote zorgvuldigheid opgesteld. De inbreng van zowel experts als keurmerkhouders is meegenomen, en we zijn gekomen tot een zinnig en realistisch beoordelingskader. Regelgeving op dit vlak is echter nog in ontwikkeling. Milieu Centraal zal de ontwikkelingen volgen en de beoordelingsmethode waar nodig hierop aanpassen. Onderstaande definitieve kader (onder voorbehoud van veranderende regelgeving) dat Milieu Centraal zal gebruiken in de beoordelingsronde van 2024/2025, wordt gecommuniceerd aan alle beeldmerkeigenaren.

Doel kader beoordeling proces impactrapportage

Het doel van het kader (zie pagina 4) is tweeledig:

- Het geeft richting aan beeldmerkeigenaren t.a.v. hoe zij zinvol kunnen communiceren over de impact die zij maken met hun duurzaamheidsbeeldmerk op voeding.
- Het zal worden gebruikt voor de beoordeling van de aanpak van impactrapportage.

Aanleiding

Milieu Centraal beoordeelt ongeveer driejaarlijks alle duurzaamheidsbeeldmerken op voeding. De beoordelingsmethodiek blijft bij opeenvolgende beoordelingsrondes in de basis gelijk. Wel wordt de methode bij nieuwe beoordelingsrondes heroverwogen en aangescherpt indien nodig. Bij deze heroverweging betreft Milieu Centraal externe experts en stakeholders.

Eén van de aanscherpingen in de beoordeling van 2024/2025 is dat Milieu Centraal ook gaat bekijken of en hoe beeldmerkeigenaren (willen) rapporteren over de impact die zij hebben met de inzet van het beeldmerk. Na een eerste screening in 2021/2022 is in de Keurmerkenwijzer in de toelichtende tekst per beeldmerk opgenomen of de beeldmerkhouders een (aanzet tot) impactrapportage heeft gepubliceerd. Dit had nog geen gevolgen voor de beoordeling. We kondigden op deze plek aan dat dit een grotere rol in de beoordeling zou krijgen in 2024/2025. Sterker nog, dat we dit zouden meewegen in de score op transparantie.

Dat laatste vinden we echter nog te vroeg. Het kost tijd om relevante meetpunten te selecteren, prestaties hierop te monitoren, en vervolgens een zinvolle impactrapportage op te stellen. Milieu Centraal vindt het echter wel passend in de tijdsgeest dat schemabeheerders communiceren over hun werkwijze en impact, richting (in)kopers van gecertificeerde producten én richting (toekomstige) certificaathouders. Dit past bij andere ontwikkelingen rondom de verplichting tot onderbouwing van duurzaamheidsclaims, zoals ACM's Leidraad Duurzaamheid en handhaving aan de hand hiervan, de

nieuwe Code voor Duurzaamheidsreclame en het voorstel voor de Europese Green Claims Directive. Daarom zal in de Keurmerkenwijzer zichtbaar worden welke beeldmerkeigenaren stappen zetten om te communiceren over hun impact.

Betekenis impact in het kader van impactrapportage

Het woord 'impact' kan vele betekenissen hebben, van een klein, lokaal effect tot omvangrijke invloeden op maatschappelijk niveau, en impact kan zowel positief als negatief zijn. Het woord wordt veel gebruikt in duurzaamheidskringen, maar de betekenis wordt niet altijd uitgelegd.

Steeds meer ambitieuze keurmerkhouders stellen een *theory of change* (verandertheorie) op, waarin ze uitspreken hoe ze met het keurmerk op bepaalde doelgroepen of situaties een specifieke verandering willen bewerkstelligen in een bepaalde tijdsperiode.

Bij ontwikkeling van een *theory of change* zullen zowel concrete resultaten als effecten op hoger niveau en op langere termijn de revue passeren. Ze zijn verbonden: effecten van goed gekozen maatregelen vertalen zich naar impact op hoger niveau; dit is de verandering die in de *theory of change* beschreven is. De concrete effecten van maatregelen kunnen veelal gemeten worden aan de hand van prestatie-indicatoren en zijn concreter toe te schrijven aan het beeldmerk. Dat zou een reden kunnen zijn om te spreken over rapportage over resultaten, uitkomsten of prestaties op indicatoren. Maar, omdat beeldmerkeigenaren doorgaans willen bijdragen aan veranderingen op hoger niveau, via de eisen over concrete maatregelen die zij stellen aan certificaathouders, kiest Milieu Centraal toch voor het woord impactrapportage.

Milieu Centraal ziet de impact van een beeldmerk als datgene wat niet was gebeurd als het beeldmerk niet in die vorm had bestaan. Ofwel: wat verandert beeldmerkcertificering aan een productieproces en welke gevolgen heeft dit voor milieu/dieren/mensen?

Het is goed als impact van een beeldmerk wordt gespecificeerd op het niveau van relevante subthema's (bijvoorbeeld klimaatimpact, bodemkwaliteit en biodiversiteit binnen milieu) en effecten voor specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld hoeveel boeren boven het bestaansminimum uitkomen). Milieu Centraal verwacht hierbij eerlijke communicatie over zowel het niveau van concrete maatregelen, als over welke impact (positief en negatief, direct en indirect, en bedoeld en onbedoeld) deze maatregelen op langere termijn hebben in de samenleving. De omvang van de gecertificeerde productie en de verkoop van de producten beïnvloedt uiteraard de gemaakte impact en informatie hierover hoort in de rapportage. Maatschappelijk en beleidsmatig relevante thema's vormen een leidraad voor de keuze van de aspecten in de impactrapportage.

Wij hopen beeldmerkeigenaren te stimuleren om te communiceren over wat de term voor hen betekent; welke impact hopen zij te maken via gecertificeerde producenten, en hoe dragen hun keuzes en eisen hier aan bij. Het is goed te beseffen dat impact zelf vaak lastig of niet te meten is. Realistische communicatie over wat een beeldmerk wel of niet kan beïnvloeden, is daarom gepast.

Uitgangspunten beoordelingskader proces impactrapportage:

- Milieu Centraal bepaalt niet zelf de impact van beeldmerken. Ook beoordeelt zij niet de uiteindelijke resultaten/impact, maar wél de transparantie hierover.
- Milieu Centraal kijkt naar de *transparantie* over de aanpak van de impactrapportage: wat communiceert een beeldmerkeigenaar over hoe zij (nu en in de toekomst) de gemaakte impact in kaart brengen?
- Een beeldmerkeigenaar kan verwijzen naar externe rapportages, mits wordt uitgelegd wat de relevantie ervan is voor het bepalen van de impact van het beeldmerk. Voorbeelden zijn evaluaties van beleidsdoelstellingen (door de overheid, bijv. bij het wettelijke schema voor biologische productie) en wetenschappelijke of onafhankelijke onderzoeken.

- Milieu Centraal verwacht bij de beoordeling in 2024/2025 geen uitontwikkelde impactrapportage, wel een plan over hoe deze in de nabije toekomst steeds meer vorm krijgt.
- Milieu Centraal kiest in 2024/2025 voor 'beloning' voor initiatief i.p.v. 'afstraffen' bij afwezigheid van plannen tot rapportage. Goed over impact rapporteren is een proces.
- Het kader beoogt richting te geven aan een zinvol proces. Milieu Centraal nodigt beeldmerkeigenaren uit hierover na te denken, i.p.v. slechts een minimale inspanning te leveren die voldoende is voor een vinkje in het beoordelingsformulier van Milieu Centraal.
- Het doel is om transparantie te stimuleren, waarbij het ook goed is om over uitdagingen te communiceren. Beeldmerkeigenaren moeten niet worden afgerekend op dingen die in de sector mis gaan, waar zij (nog) geen invloed op hebben.
- De beoordeling van de kwaliteit van het proces van impactrapportage kan beoordeeld worden o.b.v. publiek beschikbare, online informatie.

Beoordeling proces impactrapportage in de Keurmerkenwijzer

Het proces van impactrapportage wordt alleen beoordeeld (en eventueel beloond) indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- **Betrouwbaarheid:** **minimaal score 4 en**
- **transparantie:** **minimaal score 4 en**
- **op ten minste één van de duurzaamheidsaspecten:** **minimaal score 2.**

De Keurmerkenwijzer krijgt een technische update en nieuwe vormgeving. De (nieuwe) weergave van de score op transparantie zal een extra visueel element krijgen indien ten minste een aantal van de aspecten uit het kader worden toegelicht op de website van het beeldmerk. We kiezen ervoor om deze **visuele 'beloning' toe te kennen als ten minste 4 keer 'ja' is aangekruist** (dit is wat we nu gepast en haalbaar achten, maar de uiteindelijke toekenning is onder voorbehoud van bevindingen van inventarisatie n.a.v. het komende onderzoek). In de toelichtende tekst bij het beeldmerk zullen we informatie geven over hoe transparant het beeldmerk is over de impact die het maakt.

Beoordeling impactrapportage in de toekomst

Achter de schermen zullen wij in de tijd bijhouden hoe ver verschillende beeldmerkeigenaren zijn op dit vlak en of ze al resultaten hebben gepubliceerd. Dat geeft een beeld van hoe ver beeldmerkeigenaren zijn met rapporteren over hun resultaten en impact, en hoe ze dit vorm willen geven. Bij volgende beoordelingsrondes van beeldmerken op voeding zullen de verwachtingen steeds verder toenemen en er zullen ook meer consequenties aan verbonden worden in de beoordeling. Op dit moment zijn plannen om tot een goede impactrapportage te komen nog acceptabel, echter bij de beoordelingsronde van 2027/2028 verwachten we concrete rapportages, met data. In welke mate de strengheid van de beoordeling zal toenemen, is afhankelijk van de praktijk en regelgeving

Beoordelingskader proces impactrapportage:

Onderstaand beoordelingskader wordt gebruikt voor de beoordeling van de transparantie over de aanpak van het rapportageproces, en dient ter indicatie van wat Milieu Centraal verwacht van beeldmerkeigenaren. Verwijzen naar externe rapporten mag (bijv. bij wettelijk geregelde certificeringssystemen), mits de relevantie ervan kort wordt toegelicht.

In blauw: toelichting t.a.v. invulling criterium, ter indicatie, niet uitputtend.

Scope ja nee

Geeft de beeldmerkeigenaar aan op welke onderwerpen hij/zij impact wil maken en waarom?

Onderbouwing t.a.v. waar problemen zitten, en op welke aspecten of voor wie en waar hij/zij verandering wil bewerkstelligen en waarom andere aspecten (eerst) buiten beschouwing blijven.

Theory of change ja nee

Vertelt de beeldmerkeigenaar hoe hij/zij verbetering van de situatie wil bewerkstelligen?

Hoe dragen de maatregelen (het eisenpakket) bij aan het oplossen van geconstateerde problemen? Ofwel: hoe vertalen de effecten van maatregelen op kortere termijn zich naar een impact op hoger niveau op langere termijn?

Spreekt uit de omschrijving dat de beeldmerkeigenaar zich bewust is van de eigen invloed op de omgeving/samenleving (wat wel en niet haalbaar is en t.a.v. evt. negatieve bijeffecten)?

Monitoring- & evaluatie-aanpak ja nee

Is uitgelegd waarom bepaalde prestatie-indicatoren zijn gekozen?

Welke prestatie-indicatoren zijn geselecteerd en waarom (hoe verhouden deze zich tot de doelstellingen), en waar richt de impactrapportage zich op, nu en in de toekomst?

Validatie van methodologie ja nee

Wordt een externe, onafhankelijke partij betrokken bij de ontwikkeling van de methodologie voor monitoring, dataverzameling en rapportage ?

Is uitgelegd hoe betrouwbaarheid van het proces wordt geborgd (bijv. betrokkenheid stakeholders, expertsessie) en hoe verzekerd wordt dat impact terecht aan het beeldmerk wordt toegeschreven?

Toelichting gebruikte dataset voor impactrapportage ja nee

Een beeldmerkeigenaar kan kiezen voor rapportage over een steekproef van producenten/locaties/... . Wordt uitgelegd hoe de steekproef is geselecteerd en hoe deze zich verhoudt tot het totaal? Worden gemiddelden gepresenteerd, en/of verdeling, en prestatie t.o.v. normen of referentiewaarden? Licht de methode en aannames toe.

Is uitgelegd hoe selectiviteit in rapportage wordt vermeden? Wordt benoemd hoe en bij wie en waar de data is verzameld en is toegelicht, indien nodig, hoe een steekproef de uitkomsten kan beïnvloeden (bijv. ook arbeiders betrekken bij evaluatie)? Is een tijdslijn gegeven over wanneer gerapporteerd wordt (niet alles hoeft jaarlijks, maar uitleg over keuzes is nodig)?

Vorm ja nee

Is beschreven in welke vorm en wanneer de resultaten zullen worden gepubliceerd?

Qua vorm heeft Milieu Centraal geen vaststaande verwachtingen; een jaarlijks/2-jaarlijks rapport kan, maar doorlopende website met resultaten mag ook (dan wel met datum laatste update).

Leerproces ja nee

Legt de beeldmerkeigenaar uit hoe hij/zij blijft ontwikkelen (n.v.t. voor wettelijke certificering)?

Wordt toegelicht hoe en wanneer lessen uit de praktijk worden getrokken o.b.v. data (is een start-/referentiepunt benoemd) en benut om de inhoud en ambitie van het eisenpakket aan te passen?

Geraadpleegde bronnen

- Berenschot. (2022). *Transparantie over bijdragen aan een duurzaam voedselsysteem. Verkenning naar de transparantie en harmonisatie van duurzaamheidsinspanningen en -indicatoren door supermarkten*. In opdracht van het ministerie van LNV. Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/05/31/bijlage-adviesrapport-verkenning-duurzaamheidsinspanningen-supermarkten>
- EFRAG. (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards. ESRS 1 General requirements*. Opgehaald van <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FsiteAssets%2F06%2520Draft%2520ESRS%25201%2520General%2520requirements%2520November%25202022.pdf>
- EFRAG. (2022). *Draft European Sustainability Reporting Standards. ESRS 2 General disclosures*. Opgehaald van <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FsiteAssets%2F07.%2520Draft%2520ESRS%25202%2520General%2520disclosures%2520November%25202022.pdf>
- European Commission, DG Environment. (2023). *Proposal for a Directive on Green Claims*. Opgehaald van https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-green-claims_en
- ISEAL Alliance. (2014). *ISEAL Code of Good Practice. Assessing the Impacts of Social and Environmental Systems. Version 2.0*. . Opgehaald van <https://www.isealalliance.org/get-involved/resources/iseal-impacts-code-good-practice-version-20>
- ISEAL Alliance. (2017). *Evaluating the impact of sustainability standards*. Opgehaald van https://www.isealalliance.org/sites/default/files/resource/2018-01/DIPI_Methodological_Learnings_April_2017.pdf
- RVO. (2022, juni 1). *Beoordelingscriteria*. Opgehaald van <https://www.rvo.nl/onderwerpen/mvo/kristalprijs-en-de-transparantiebenchmark/over/beoordelingscriteria>
- RVO. (2022). *Transparantiebenchmark - documenten*. Opgehaald van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/mvo/kristalprijs-en-de-transparantiebenchmark/documenten>
- Stichting Reclame Code. (2023, feb 1). *Code voor Duurzaamheidsreclame (CDR)*. Opgehaald van <https://www.reclamecode.nl/nrc/code-voor-duurzaamheidsreclame-cdr/>
- WUR - Reijs, J. en collega's. (2023, sept 13). *Doelsturing met KPI's in de landbouw: wondermiddel of wensdenken?* Opgehaald van Klimaat & Biodiversiteit blog: <https://weblog.wur.nl/natuur-biodiversiteit/doelsturing-met-kpis-wondermiddel-of-wensdenken/>
- WWF Food Practice - Loring, P. et al. (2023). *Solving the great food puzzle: Right innovation, right impact, right place*. Opgehaald van https://wwf.panda.org/discover/our_focus/food_practice/food_systems_innovation_framework/